

Turun kaupunginhallitus
Turun kulttuuri- ja nuorisolautakunta
Turku

Turun museotoimi käynnisti neljä vuotta sitten konservointi- ja kokoelmakeskushankkeen nykyaikaisten ja riittävien tilojen saamiseksi kansallisesti merkittävien museokokoelmien säilyttämiseen. Hanke pysähtyi alkuunsa ja uusia ratkaisuja on odotettu yli kolme vuotta.

Museon kokoelmat ovat olleet suljettuna tutkijoilta 1.7.2022 alkaen. Niiden avaamisesta ei ole tällä hetkellä tietoa, mikä aiheuttaa merkittävää haittaa kulttuuriperintöalan tutkimukselle. Tilanne on myös museoiden valtionosuuslain vastainen.

Turkulaiset korkeakoulujen opettajat ja tutkijat vetoavat kaupungin päättäjiin kokoelmakeskushankkeen toteuttamiseksi ja kokoelmien avaamiseksi tutkijoille mahdollisimman pian.

Turun museotoimi käynnisti neljä vuotta sitten konservointi- ja kokoelmakeskushankkeen, jonka tavoitteena on nykyaikaiset tilat kokoelmien säilyttämiseen. Uusien kokoelmatilojen saaminen on hyvin perusteltua ja tarpeellista. Vuonna 2021 tilatarpeet päivitettiin ja kokoelmakeskuksen tarve käsiteltiin kulttuuri- ja nuorisolautakunnassa 25.11.2021 ja kaupunginhallituksessa 20.12.2021. Hanke esitettiin toteuttavaksi vuokrahankkeena yhdessä kaupunginarkiston kanssa. Kaupunginhallitus päätti 29.8.2022 kokoelmakeskuksen sijoittamisesta Itäharjun entisen K-Raudan kiinteistöön.

Kilpailutuksen hävinnyt osapuoli jätti 21.9.2022 markkinaoikeuteen valituksen kaupunginhallituksen päätöksestä. Kaupunki teki 18.10.2022 markkinaoikeudelle vaatimuksen hankinnan täytäntöönpanon sallimiseksi. Markkinaoikeus ei myöntänyt lupaa. Valitus markkinaoikeuteen ja toimenpideluvan epääminen pysäyttivät kokoelmakeskuksen tilojen suunnittelun oikeuskäsittelyn ajaksi. Lopulta markkinaoikeus kumosi 19.5.2023 kaupunginhallituksen päätöksen. Lokakuussa 2023 kaupunki päätti lopulta rakentaa kokoelmakeskuksen perustettavan yhtiön nimiin. Hanke on ollut kuitenkin siitä lähtien pysähdyksissä.

Turun museokeskus teki keväällä 2022 ilmeisen hätiköidyn päätöksen kokoelmien sulkemiselta tutkimukselta 30.6.2022 alkaen. Tässä vaiheessa ei ollut vielä lainvoimaistapäätöstä kokoelmien sijoituspaikasta, ja markkinaoikeuden käsittely oli kesken. Viivästyksestä huolimatta museopalvelut jatkoivat kokoelmien sulkua tutkimukselta. Poikkeuksena on ollut arkeologinen esine- ja näytekokoelma, jotka on pidetty opiskelijoiden ja tutkijoiden ulottuvilla siihen asti, kun uudet kokoelmatilat ja niiden käyttöönoton aikataulu varmistuvat.

Kokoelmat ovat olleet suljettuja tutkimukselta pian kolme vuotta. Kokoelmien sijoittamisesta ja niiden avautumisesta tutkimukselle ei ole toistaiseksi tietoa, vain optimistisia arvioita. Tämän hetkisen arvion mukaan kokoelmakeskus valmistuu mahdollisesti kesän 2028 lopulla, jos ”suunnittelu pääsee alkamaan talvella 2025”. Muutto uusiin tiloihin alkaisi mahdollisesti syksyllä 2028. Talvi 2025 on mennyt ja suunnittelu ei ole tiettävästi vielä käynnistynyt. Hankesuunnitelmaa ei ole tiettävästi tehty. Kokoelma- ja konservointikeskuksen tulevaa paikkaa ei toistaiseksi tiedetä, rakennuksen suunnittelu ei ole alkanut, rakennustöistä puhumattakaan. Hanke edellyttää mahdollisesti myös kaavasuunnittelun.

Aikaisemmin perustettujen kokoelma- ja konservoinrikeskusten toteutuksen perusteella voi arvioida, että kokoelmien siirto on mahdollista aikaisintaan viiden vuoden kuluttua, siis noin vuonna 2030 edellyttäen, että hankkeen toteuttaminen käynnistyy välittömästi. Kokoelmien käyttökuntoon järjestäminen kestää muutaman vuoden. Kokoelmien sulun voi näin ollen arvioida kestävän kaiken kaikkiaan kymmenisen vuotta.

Turun kaupunginmuseon ja Turun kaupungin taidemuseon kokoelmissa on runsaasti esine-, valokuva-, taide- ja arkistokokoelmia, joiden merkitys tutkimukselle on ensiarvoinen. Kokoelmat ovat merkittäviä paitsi Turun myös Suomen historian, kaupunkiarkeologian ja museologian tutkimukselle. Turussa on kaksi yliopistoa, ja kaupungissa on tehty ja tehdään poikkeuksellisen paljon kokoelmiin liittyvää tutkimusta arkeologiassa, historiassa, etnologiassa ja museologiassa.

Kokoelmien sulkeminen aiheuttaa turkulaiselle tutkimukselle ja korkeakoulujen kulttuuriperintöaineiden opetukselle ja opinnäytetöiden tekemiselle korvaamattomia ongelmia. Kokoelmien sulkeminen on johtanut opinnäytetöiden teemojen vaihtamiseen ja viivästyttänyt monien opintoja. Museon kokoelmat ja niiden potentiaali jäävät saavuttamattomiksi ja tuntemattomiksi lukuisille opiskelijaikäluokille. Kokoelmien sulkeminen ei voi olla vaikuttamatta myös museon omaan näyttelytoimintaan, ja mitä suurimmalla todennäköisyydellä uuden museon toteutukseen. Sulkemisella on kansallisesti ja kansainvälisesti vaikutuksia myös muiden museoiden toimintaan, kun kokoelmalainoja ei voida toimittaa.

Museon valokuvakokoelmat ovat poikkeuksellisen laajat ja arvokkaat. Niiden sulkeminen on aiheuttanut ongelmia monien tekeillä olevien tutkimusten valmistumista, ja viivästyttänyt niiden julkaisua. Museo ei kykene tällä hetkellä toimittamaan kelvollisia kuvia julkaisutoimintaan.

Tutkimuksen kannalta ongelmana on myös museon kirjaston ja arkiston sulkeminen. Museon kirjastossa on tutkimuskirjallisuutta, jota ei ole muissa turkulaisissa kirjastoissa. Osa museotoimen arkistosta on Turun kaupungin-arkistossa ja onneksi tutkijoiden saavutettavissa. Museon omissa, nyt suljetuissa kokoelmissa, on myös tutkimusta kiinnostavia asiakirjoja. Kaikki on pakattu ja tutkijoiden saavuttamattomissa.

Turulla on lähitulevaisuudessa kaksi merkkivuotta. Turun palosta tulee 200 vuotta syksyllä 2027 ja vuonna 2029 on kaupungin virallinen 800-vuotisjuhla. Turun tutkimus olisi erityisen ajankohtaista juuri nyt, mutta museon arkistot, kirjastot ja kokoelmat ovat saavuttamattomissa.

Tilanne on ongelmallinen myös museoiden valtionosuuslain näkökulmasta. Valtionosuuslain 5. §:n mukaan valtionosuutta saavan museon tulee täyttää useita toimintaan ja kokoelmiin liittyviä ehtoja. Nyt esillä olevan asian kannalta keskeisintä on, että **kokoelmat ovat museon käyttäjien tavoitettavissa**. Viimeksi mainittu ehto ei Turun osalta täyty-todennäköisesti kymmeneen vuoteen.

Me allekirjoittaneet Turun yliopiston kulttuuriperintöaineiden opettajat ja turkulaiset tutkijat vetoamme Turun kaupunkiin, päättäjiin ja valmisteleviin viranhaltijoihin, että kokoelmakeskushanke saatetaan valmiiksi ja että museotoimi veloitetaan palauttamaan kokoelmien tutkimuskäyttö valtionosuuslain tarkoittamalla tavalla mahdollisimman pian.

Turussa, huhtikuun 20. päivänä 2025

Georg Haggren
Arkelologian professori
Turun yliopisto

Janne Harjula
FT, dosentti
Arkeologian yliopistonlehtori
Turun yliopisto

Anne Heimo
Folkloristiikan professori
Turun yliopisto

Johanna Ilmakunnas
Professor i nordisk historia
Åbo Akademi

Sari Katajala-Peltomaa
Kulttuurihistorian professori
Turun yliopisto

Leila Koivunen
Euroopan ja maailman historian professori
Turun yliopisto

Juhani Kostet
FT, dosentti, museoneuvos
Turun yliopisto

Rauno Lahtinen
FT, dosentti
Turun yliopisto

Maija Mäki
FT, dosentti
Museologian yliopistonlehtori
Turun yliopisto

Hannu Salmi
Kulttuurihistorian professori
Turun yliopisto

Panu Savolainen
Arkkitehtuurin historian ja
restauroinnin apulaisprofessori
Aalto-yliopisto

Veli-Pekka Toropainen
FT, dosentti
Turun yliopisto

Kari Uotila
FT, dosentti
Turun yliopisto

Kirsi Vainio-Korhonen
Suomen historian professo-
ri
Turun yliopisto

Tiedoksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Museovirasto
Suomen museoliitto